

Initiatiefvoorstel

Nummer 26.334

Onderwerp

Vaststellen Raadsakkoord 2026 – 2030, aantal wethouders en procedure benoeming wethouders

Voorgesteld besluit

1. Het Raadsakkoord 2026 – 2030 vast te stellen.
2. Het aantal wethouders voor deze raadsperiode op basis van thema's vast te stellen op vijf en de tijdsbestedingsnorm voor alle wethouders vast te stellen op 100% (fulltime).
3. Een ad hoc commissie onderzoek benoembaarheidsvereisten wethouders in te stellen, bestaande uit de raadsleden Renzema, Kwakman en Scholten (reserve is de heer Boiten).
4. Een ad hoc commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven in te stellen, bestaande uit de raadsleden Buskens, Frankema en Overwater (reserve is de heer Botter).

Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van medio maart en een voorverkenningfase op initiatief van Jong Lelystad heeft de nieuwe raad op 7 april jl. een motie aangenomen waarin is uitgesproken om een proces te starten richting een raadsakkoord en nieuw college (2026 – 2030). Doel van dit proces was om te richten op een breed gedragen akkoord, met ruimte voor verschillen en te starten met een (start)bijeenkomst voor de gehele raad om het proces nader vorm te geven.

In overeenstemming met de aangenomen motie heeft onder externe begeleiding een proces plaatsgevonden waarin aan de totstandkoming van een raadsakkoord is gewerkt. Alle fracties zijn hiervoor uitgenodigd. Negen van de dertien fracties hebben aan dit proces deelgenomen. Vier fracties hebben aangegeven niet deel te nemen aan de startbijeenkomst en ook in een later stadium niet aan onderdelen van het proces mee te willen doen. Gedurende het proces heeft de ambtelijke organisatie haar expertise gedeeld en heeft de griffie een faciliterende rol gespeeld. Dit proces heeft geleid tot een raadsakkoord dat nu ter besluitvorming voorligt.

De raad benoemt de wethouders (art. 35 Gemeentewet) en stelt het aantal wethouders vast met in achtneming van art. 36 van de Gemeentewet. Na de periodieke raadsverkiezingen benoemt de nieuwe raad weer wethouders in het college (art. 37 Gemeentewet). Totdat over die benoeming is besloten (en minimaal de helft van het aantal te benoemen wethouders de benoeming heeft aanvaard) blijven de wethouders die door de vorige raad zijn benoemd in functie (art. 42 lid 1 Gemeentewet).

De aan het raadsakkoord deelnemende partijen zullen tevens kandidaat wethouders aanbevelen, die na het doorlopen van de benoemingsvereisten van de Gemeentewet en het Reglement van Orde in de eerstvolgende vergadering door de raad kunnen worden benoemd. Alvorens tot benoeming te kunnen overgaan, dienen er een aantal formele stappen te worden doorlopen. Hiertoe wordt een commissie benoembaarheidsvereisten ingesteld conform het Reglement van Orde.

Doel

Het raadsakkoord is het bestuurlijke hoofddocument voor de raadsperiode 2026 – 2030. Het bevat alle onderwerpen waarover politiek bij de hierbij betrokken partijen een grote mate van consensus bestaat en waarop de komende vier jaar een bestuurlijk accent wordt gelegd.

Het raadsakkoord is de inhoudelijke basis waarop het college van burgemeester en wethouders zal werken in de komende raadsperiode. Parallel aan de totstandkoming van het raadsakkoord is daarom ook een proces van collegevorming gestart met als doel wethouders voor deze raadsperiode te benoemen.

Argumenten

Raadsakkoord

Het raadsakkoord bevat de afspraken zoals die zijn gemaakt door de 9 fracties uit de raad. Over de inhoud van het raadsakkoord bestaat een grote mate van overeenstemming. Het akkoord en iedere in de bijlage van het raadsakkoord opgenomen maatregel heeft de steun van minimaal de meerderheid van stemmen op basis van het aantal zetels in de raad.

Iedere afspraak is zoveel mogelijk getoetst op uitvoerbaarheid. Naar aanleiding van die toets is in een aantal gevallen de planning bijgesteld. Daarnaast blijkt uit de financiële doorrekening dat de afspraken ook financieel haalbaar zijn.

Ingevolge art. 35 van de Gemeentewet moet de burgemeester in de gelegenheid worden gesteld haar opvattingen over het bereikte akkoord kenbaar te maken. Desgevraagd heeft de burgemeester aangegeven geen op- of aanmerkingen te hebben bij dit raadsakkoord.

In de aanloop naar het raadsakkoord is gesproken over het aantal wethouders. Dit wordt nu formeel vastgelegd. Voor Lelystad kunnen maximaal zeven fulltime wethouders worden benoemd. Er is gekozen voor vijf wethouders. Daarbij zijn thema's geformuleerd, waar het nieuwe college zelf nog een definitief besluit over zal nemen.

De 9 fracties zijn uitgenodigd om uit hun eigen partij of netwerk kandidaten aan te dragen die voor benoeming tot wethouder in aanmerking zouden kunnen komen. Een door de onderhandelende fracties samengestelde groep van raadsleden heeft vervolgens op basis van aangereikte brieven, cv's en gesprekken een aanbeveling van kandidaten opgesteld.

Commissie onderzoek benoembaarheid wethouders

Uw raad heeft besloten om in het Reglement van Orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad van Lelystad in artikel 14 een bepaling op te nemen over de instelling van een commissie die onderzoek moet doen naar de benoembaarheid van een kandidaat wethouder. Deze bepaling luidt:

“Bij de benoeming van een wethouder stelt de raad een commissie in bestaande uit drie raadsleden. De commissie onderzoekt of benoeming van de kandidaat voldoet aan de vereisten van de artikelen 36a, 36b, 41b, eerste, derde en vierde lid, en 41c, eerste lid, van de wet en brengt vervolgens advies uit aan de raad over de benoeming tot wethouder.”

Samengevat komt het neer op het nagaan van de woonplaats van de kandidaten, onverenigbare functies, de nevenfuncties en de borging daarvan. De burgemeester draagt volgens dezelfde bepaling zorg voor het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en laat een risicoanalyse integriteit verrichten. Over het eindresultaat zal aan de raad verslag worden gedaan. De risicoanalyse en de eindconclusie zijn overigens niet openbaar. Wel zal er een samenvattend verslag over de uitkomsten aan de raad worden uitgebracht.

Commissie onderzoek geloofsbrieven

Ingeval een raadslid tot wethouder wordt benoemd, ontstaat - zodra de benoemde wethouder zijn functie aanneemt - van rechtswege een vacature in de raad, met dien verstande dat de dan benoemde wethouder lid blijft van de raad totdat de geloofsbrieven van zijn opvolger onherroepelijk zijn goedgekeurd. De 9 fracties achten het gewenst dat ingeval zich op 30 juni 2026 een dergelijke situatie voordoet tijdens die vergadering kan worden besloten tot toelating en beëdiging van nieuwe raadsleden.

Het Reglement van Orde schrijft in artikel 11 voor dat bij de benoeming van nieuwe raadsleden de raad een commissie instelt bestaande uit drie raadsleden. Deze commissie onderzoekt de geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken van de nieuwbenoemde raadsleden en brengt vervolgens advies uit aan de raad over de toelating van de nieuwbenoemde raadsleden.

Instelling van deze commissies

Om deze commissies zorgvuldig hun werk te kunnen laten doen stellen de 9 fracties u voor om deze commissies nu al in te stellen, zodat samen met de griffie tijdig de stukken kunnen worden onderzocht en beoordeeld en een advies aan uw raad kan worden vastgesteld. Dat zal dan plaatsvinden tijdens een korte schorsing in die vergadering.

De aan te wijzen leden zijn door de griffie op basis van een bijgehouden lijst geselecteerd.

In het geval dat alle te benoemen kandidaat wethouders woonachtig zijn in Lelystad, hoeft bij de benoeming niet een besluit te worden genomen om voor een of meerdere van deze kandidaten voor de duur van een jaar (de wettelijke termijn) ontheffing te verlenen van het vereiste van ingezetenschap van de gemeente Lelystad.

Kanttekeningen

Raadsakkoord

Over het overgrote deel van de onderwerpen die zijn besproken kon overeenstemming of een compromis worden bereikt. Dit is echter niet gelukt voor klein aantal onderwerpen, waarover te verschillend werd gedacht. Deze zijn opgenomen in het raads-niet-akkoord. Voor de fracties die deze onderwerpen in het raads-niet-akkoord hebben laten opnemen zijn dit vrije kwesties.

De in het raadsakkoord opgenomen afspraken die financiële gevolgen hebben moeten nog geformaliseerd worden door ze op te nemen in de programmabegrotingen voor de komende jaren. Een groot aantal gemaakte afspraken heeft financiële consequenties. Hoewel het wel de intentie is, betekent het vaststellen van het raadsakkoord nog niet dat de benodigde financiële middelen ook daadwerkelijk beschikbaar worden gesteld. Daarvoor is verwerking in de programmabegroting van het betreffende jaar nodig. Dat biedt de gehele raad de mogelijkheid om een integrale afweging te maken bij de dan voorliggende begrotingsstukken met de op dat moment bekende financiële ruimte.

Aanbeveling wethouders

De raad zou ook anderen dan de aanbevolen kandidaten kunnen benoemen. Wel is ook dan een voltooide risicoscan en VOG vereist, alvorens tot benoeming kan worden overgegaan.

Het aantal wethouders voor deze raadsperiode is op basis van thema's vastgesteld. De raad zou ook minder wethouders (dan vijf) kunnen benoemen. De raad dient wel de tijdbestedingsnorm per wethouder vast te stellen.

Financiën

Een structureel sluitende begroting is voor de 9 fracties van groot belang. Structurele tekorten wil men structureel oplossen. Daarom is afgesproken dat vanaf 2028 stapsgewijs en verantwoord wordt gegroeid naar een sluitende begroting per 2030. Het doel is om in het voorjaar van 2027 een proces te gaan doorlopen om inkomsten en uitgaven weer in evenwicht met elkaar te brengen. Dat gebeurt langs sporen, waarvan de sporen 1 (heroverweging kaderbrief), 2 (structurele overschotten) en 3 (technische aanpassing investeringen) onderdeel zijn van de programmabegroting 2027-2030 en spoor 4 (ombuigingsoperatie) daarna aanvangt.

De 9 fracties realiseren zich dat de omvang van de financiële opgave aanzienlijk is. De structurele tekorten vragen de komende jaren om bestuurlijke discipline, scherpe prioriteiten en realistische keuzes. Tijdens de onderhandelingen is onderkend dat niet alles tegelijkertijd mogelijk zal zijn. Tegelijkertijd spreken de 9 fracties uit dat Lelystad financieel gezond moet blijven, zodat ook in de toekomst kan worden geïnvesteerd in een veilige, sociale en aantrekkelijke stad.

Vervolg

In het raadsakkoord zijn afspraken opgenomen over de borging en de evaluatie van de nieuwe werkwijze.

Bijlagen

- Raadsakkoord 2026-2030 met de titel 'Verschillend, Verbonden, Vooruit' (juni, 2026)

Lelystad, 4 juni 2026

Ingediend door raadsleden:

Murat Aktan

JongLelystad

Iris Brouwer-Vink

PRO Lelystad

Heidy Smit

D66

Fred Wilcke

InwonersPartij Lelystad

Pieter Frankema

ChristenUnie

Jelle Hijmissen

CDA

Jack Schoone

Leefbaar Lelystad

Madeleine Boer

SP

Sophia van Rosmalen

Partij voor de Dieren